

1.

dr hab. Agnieszka Wasiak, prof. uczelni
Wydział Sztuk Pięknych
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego
w Łodzi

Łódź, dnia 20.08.2024r.

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Agnieszki Chęć – Małyszek pod tytułem *NIEWYOBRAŻALNE – zestaw prac graficznych* sporządzona w związku z postępowaniem doktorskim w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym w Instytucie Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie.

Pani mgr Agnieszka Chęć – Małyszek ukończyła Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w 2007 roku. Dyplom obroniła w Pracowni Grafiki Komputerowej Profesora Grzegorza Mazurka w Katedrze Mediów Cyfrowych na Wydziale Artystycznym, Kierunek Grafika. W 2012 roku obroniła również pracę dyplomową na Podyplomowych Studiach Managerskich, Zarządzanie i Marketing na Politechnice Lubelskiej na Wydziale Zarządzania. Od 2015 roku pracuje jako asystent w Katedrze Architektury, Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej. Pani Agnieszka Chęć – Małyszek wzięła udział w 2 wystawach zbiorowych, zrealizowała 6 wystaw indywidualnych. Brała udział w 6 Konferencjach Naukowych poświęconych m.in. problemom wykluczenia, niepełnosprawności, integracji, kontaktom społecznym, zagrożeniom współczesnego świata, na których wygłosiła swoje referaty. Pani Agnieszka jest autorką 13 artykułów popularnonaukowych i tekstów w różnych publikacjach naukowych, w Monografiach i książkach w języku polskim i angielskim. Zdobyła wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie Fotograficznym (Portret 2018) oraz nagrodę Rektora Politechniki Lubelskiej za szczególne osiągnięcia w działalności organizacyjnej. Doktorantka zrealizowała 7 cykli graficznych, wzięła udział w 5 plenerach krajowych i zagranicznych, była organizatorem i komisarzem kilku wystaw, zaprojektowała wiele katalogów, plakatów i ulotek na potrzeby Wydziału Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej.

Przedmiotem oceny jest rozprawa doktorska, którą stanowi praca artystyczna wraz z jej opisem zatytułowana *NIEWYOBRAŻALNE*. To cykl 18 prac graficznych wykonanych w technice druku cyfrowego, które jak pisze autorka ilustrują osobiste rozważania na temat tego co skrywa ludzki umysł. Koncepcja rozprawy doktorskiej powstała pod wpływem osobistych przeżyć związanych z chorobą dziecka. Była ona impulsem do poszukiwania nowych form wypowiedzi artystycznej. Środowiskiem, w którym doktorantka materializuje nurtujące Ją problemy jest Geometria. Jest ona językiem uniwersalnym, nośnikiem złożonych aspektów natury oraz impulsem zdolnym poruszać myśli oraz przestrzeń duchową. Geometria stwarza możliwości gry intelektualnej, a przede wszystkim hipnotyzuje ponadczasowym pięknem.

2.

Tytuł rozprawy doktorskiej *NIEWYOBRAŻALNE* jest nośnikiem wielu skojarzeń i może odnosić się do różnych zjawisk. Niemożliwa do wyobrażenia i zrozumienia z pewnością jest choroba najbliższej osoby. Niewyobrażalny jest umysł i procesy jakie w nim zachodzą, jak również bezradność związana z tym, że nie mamy na wiele rzeczy wpływu. Cykl prac zatytułowany *NIEWYOBRAŻALNE* jest kontynuacją wcześniejszej drogi twórczej, w której fotografia stanowi istotny element wizualnej ekspresji. Zainteresowanie ludzkim wnętrzem, umysłem i szeroko rozumianą percepcją pojawiają się od początku twórczości Pani Agnieszki. Wciąż ewoluując zmuszają niejako do poszukiwania i rozwijania środków oraz metod, które mogłyby posłużyć do zwizualizowania tego co nieznane i niewyobrażalne. Pierwszą analizę wewnętrznej natury człowieka doktorantka przeprowadziła w cyklu fotografii cyfrowej *Puls Miasta* i *Lalki*. Kolejnym był cykl *Na krawędzi* i *Puls Miasta – Otulenie. Prace, które wówczas powstały przy użyciu fotografii z Rezonansu* Magnetycznego oscylowały między grafiką a malarstwem. W swoich poszukiwaniach autorka próbuje odnaleźć równowagę pomiędzy możliwościami a ograniczeniami jakie niesie ze sobą ludzki umysł, a potrzebą ich urealnienia, zwizualizowania w formie graficznej. Cyt. „Projekt *Niewyobrażalne* jest niewyobrażalną opowieścią o spotkaniu człowieka z samym sobą w kontekście osobistych doświadczeń i własnego odczuwania sztuki”. Cykl 18 prac graficznych (każda o wymiarach 40 x 50 cm) został wyeksponowany w postaci podświetlanych kasetonów, tworzących animację dopełnioną trafnie dobranym dźwiękiem warunkującym odpowiednią prędkość oraz częstotliwość odświeżania poszczególnych elementów instalacji.

To osobista analiza procesów zachodzących w człowieku, ich przebiegu oraz związków. Zestawienie ze sobą dwóch kolorów: czerni i czerwieni buduje przestrzeń, wzmacnia kontrast wywołujący napięcie wewnętrzne u odbiorcy. Kolor czarny symbolizuje wnętrze, jego kruchość i niepewność ludzkiego istnienia. W swojej rozprawie doktorskiej Pani Agnieszka próbuje przedstawić to, co niewyobrażalne, nieznane, wewnętrznie ukryte. Czyni to przy pomocy prostych, uniwersalnych, geometrycznych form. Jest to próba ukazania różnych stanów ludzkiego umysłu. Celowe ograniczenie koloru do czerni i czerwieni, uproszczenie formy, a także zastosowanie zróżnicowanych pod względem ekspresji pól poszczególnych powierzchni, stają się egzemplifikacją różnych stanów emocjonalnych autorki, takich jak: radość, smutek, spokój, czy też jego brak. Doktorantka poprzez odpowiedni dobór barw starała się podkreślić intensywność emocji, które towarzyszyły Jej podczas pracy twórczej nad prezentowanym cyklem *Niewyobrażalne*. Cyt. „W cyklu *Niewyobrażalne*, dążę do krystalizacji bezprzedmiotowej, która zaczyna się w momencie, w którym traci znaczenie świat przedmiotowy. To działanie twórcze wynikające z przesłanek obiektywno – rozumowych i subiektywno – emocjonalnych, w których różne stany ludzkiego umysłu przedstawione zostały za pomocą symbolu”. Pani Agnieszka w swoich pracach graficznych zagłębia się w struktury ludzkiego umysłu. Zastosowanie asymetrii i wprowadzenie czerwonego koloru mają doprowadzić do silnego pobudzenia oraz wzmocnienia synchronizacji pomiędzy procesami zachodzącymi w obu półkulach mózgu. Prace graficzne przedstawiają symbole, które nawiązują do różnych funkcji mózgu, takich jak: pamięć, emocje, myśli. Kolor oraz kontrast oddają różne jego stany. Jasne i żywe odcienie ukazują radość i energię, podczas gdy ciemne i przytłumione – smutek i melancholię. Podział cyklu na sekcje i warstwy odzwierciedla różne części mózgu oraz ich wzajemne relacje. Kompozycja poszczególnych prac tworzących cykl *Niewyobrażalne* opiera się na prostych, linearnych oraz prostokątnych elementach tworzących rytmiczne, uzupełniające się wzajemnie układy pionowe i poziome. Ciekawe wyeksponowanie prac jako kasetonów w postaci animacji prezentowanej w czasie wraz z podkładem dźwiękowym, niewątpliwie podnosi ich wartość plastyczną i estetyczną.

3.

Pani Agnieszka Chęć – Małyszek zestawiała prace w taki sposób, aby ich układ, napięcia kierunkowe oraz proporcje wewnętrzne tworzyły harmonijną całość przy jednoczesnej dynamice i wyczuwalnej energii. Prezentowany cykl powstał dzięki wnikliwej analizie obrazów fotograficznych, poddaniu ich koniecznemu uproszczeniu i redukcji koloru, co doprowadziło do powstania dwuwymiarowych, syntetycznych kompozycji graficznych, podświetlanych ciepłym światłem. Jak pisze doktorantka, Jej wcześniejsze działania twórcze odtwarzały rzeczywistość. Z czasem jednak kształty i formy stawały się coraz mniej czytelne pozwalając tym samym na zagłębienie się w świecie niematerialnym. Pracując nad doktoratem autorka poszukiwała własnej, oryginalnej formy wypowiedzi artystycznej. Inspiracją stała się między innymi twórczość Wasilija Kandinsky'ego. Stworzyła własne geometryczne obrazy, w których podjęła próbę zwizualizowania głębszych, nurtujących ją treści. Obrazy Pani Agnieszki stanowią wypadkową Jej wewnętrznych procesów emocjonalnych, jak pisze cyt. „była to próba uwolnienia emocji za pomocą sztuki”. Grafiki przekształcone zostały w szkielet konstrukcyjny, który stał się elementem wewnętrznej, wizualnej gry, poddanej animacji. Koncepcja omawianego cyklu powstała na przesłankach czysto teoretycznych, które stały się fundamentem inspiracji twórczej. Do harmonii i równowagi dążymy zarówno w życiu jak i w sztuce. To naturalna potrzeba każdego człowieka. Według Pani Agnieszki zastosowana w pracach harmonia nie jest wynikiem obliczeń i nie można do niej znaleźć racjonalnego wytłumaczenia. Kolor czerwony asocjuje z ogniem, krwią, kojarzy się z niebezpieczeństwem. Z badań wynika, że czerwień jest najsilniej stymulującym ludzką psychikę kolorem. Służy do podkreślania dynamiki, witalności, siły życiowej. Jest wezwaniem do działania, do bycia sprawczym. Symbolizuje również miłość, pasję i namiętność. Czerwień inspiruje, pobudza akcję serca i krążenie krwi. Kolor czerwony w pracach doktorantki usytuowany jest „bliżej” oglądającego, czarny zaś cofa się pozostając w tle. Kolor czarny utożsamiany jest z czymś stałym i tajemniczym. Jest bezdźwięczny, oddziałuje mocno i wyraźnie. Kojarzony jest z siłą i powagą. To również symbol cierpienia, buntu, smutku, żałoby i śmierci. Obydwa kolory zestawione obok siebie wzajemnie się dopełniają tworząc równowagę. Ich energia niewątpliwie silnie oddziałuje na oglądającego, wywołując różne stany emocjonalne i skojarzenia. Ostateczna forma prezentowanych prac tworzy prosty, rytmiczny, harmonijny układ. Sposób ekspozycji grafik w postaci podświetlonych kasetonów buduje ciekawą i zróżnicowaną multimedialną instalację, w której rytm odgrywa istotną rolę jako zasada porządkująca. W rozprawie doktorskiej Pani mgr Agnieszka Chęć – Małyszek starała się ukazać to, co dla Niej jest niewyobrażalne w ludzkim umyśle. Przeprowadziła wnikliwą analizę wpływu efektów wizualnych oraz poszczególnych składowych kompozycji na proces postrzegania i ostatecznego odbioru całości. Defragmentacja obrazu natury dokonana na podstawie własnych doświadczeń, doprowadziła do zmniejszenia roli, jaką w obrazie odgrywa temat i przedmiot. Jest to próba ukazania ukrytego kodu funkcjonowania ludzkiego umysłu, a także próba ukazania aktualnych problemów emocjonalnych, z jakimi mierzy się współczesny człowiek. Wprowadzony czynnik czasu i ruchu, podświetlanie i wygaszanie poszczególnych elementów odzwierciedlają chaos i niepewność jakiego doświadcza człowiek w trudnych sytuacjach życiowych. Układy zastosowanych elementów różnią się między sobą w poszczególnych grafikach, tak jak różne bywają nasze często nieprzewidywalne reakcje. Bezpośrednią inspiracją i niejako wzorcem były fotograficzne zapisy badania Rezonansu Magnetycznego i EEG głowy. Kolejność, a także czas prezentowania grafik są zróżnicowane, a każdy układ jest inny i niepowtarzalny, podobnie jak ludzkie emocje, co dodatkowo podkreśla podkład muzyczny, wspomagający aktywny odbiór i poruszający wyobraźnię. Wprowadzenie czynnika czasu jako elementu współorganizującego formę plastyczną było możliwe dzięki zaprezentowaniu prac za pomocą podświetlonych kasetonów, połączonych ze sobą

4.

szeregowo i animowanych w programie komputerowym. Lico kasetonów podświetlono za pomocą modułów LED, natomiast grafiki wydrukowano na płytach ze szkła akrylowego. Oglądanie w czasie dzieła sztuki wymaga od widza aktywności, większego zaangażowania i skupienia. Rozprawa doktorska Pani mgr Agnieszki Chęć – Małyszek odnosi się do uniwersalnych treści, stanowiących ważny etap w Jej drodze artystycznej. Jest podsumowaniem pewnego etapu w życiu prywatnym i twórczym. Niewątpliwie stanowi ciekawy punkt wyjścia do dalszych poszukiwań, do czego autorkę serdecznie namawiam.

Podsumowując, przedstawiona do obrony i oceny rozprawa doktorska w mojej ocenie stanowi oryginalne dokonanie artystyczne. Jest dojrzała, osobista, interesująca i dobrze przemyślana. Dopełnieniem części artystycznej jest część pisemna. Opis rozprawy doktorskiej składa się z wprowadzenia, 4 rozdziałów oraz podsumowania. Autorka dokładnie opisała koncepcję, motywy wyboru problematyki, poszczególne etapy procesu twórczego oraz przybliżyła interesujące ją zagadnienia artystyczne i naukowe. Wskazała również na teorię i praktyki artystyczne będące obszarem odniesienia dla rozważań własnych. Opis jest rzetelny, ciekawy i pogłębiony, poparty obszerną bibliografią oraz przypisami.

Konkluzja

Niniejsza recenzja sporządzona została na podstawie pełnej dokumentacji do postępowania doktorskiego. Realizację 18 prac graficznych cechuje autorski walor wizualny jako wartość nadrzędna. Rozprawa doktorska Pani mgr Agnieszki Chęć – Małyszek świadczy o ukształtowanej i ciekawej osobowości artystycznej, a całość Jej działań w obszarze poszukiwania oryginalnego języka plastycznego z pewnością wynika z otwartej postawy twórczej, zaangażowania w rozwój sztuki, a także świadomości jaka cechuje dojrzałego i samodzielnego twórcę. Oceniona i recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska stanowi oryginalne dokonanie artystyczne i świadczy o samodzielnie prowadzonej pracy twórczej. Teoretyczna wykładnia pracy artystycznej jaką jest jej opis świadczy o szerokiej i pogłębionej wiedzy kandydatki o reprezentowanej dziedzinie. Stwierdzam, że przedstawiona rozprawa doktorska spełnia wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) i bez zastrzeżeń popieram wnioski o nadanie Pani mgr Agnieszce Chęć – Małyszek stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Agnieszka Wasiak, prof. uczelni

